

Vzpomínka na Pavla Řepu

V sobotu 13. března 2021 zemřel ve věku nedožitých 78 let RNDr. Pavel Řepa, ornitolog, ochranář přírody, divadelník, recesista a především skvělý člověk.

Narodil se 23. července 1943 v Praze, vyrůstal v Podolí, na ptactvo bohatém okraji tehdejší Prahy. Příroda ho lákala odmala. Mezi třetím a šestým rokem života měl Pavel velké štěstí, o prázdninových dovolených v krkonošské horské boudě ho na procházky vodil jejich spolubydlicí, Josef Zeman – autor knihy Dobrodružství veverka Zrzečky, vynikající amatérský ornitolog. Pavel díky němu už v pěti letech rozeznával hlasy řady ptačích druhů. Je možné, že tato náhoda předurčila Pavlovu životní cestu, kterou později na střední škole v hodinách přírodovědy ještě utvrdila paní učitelka Kramářová, manželka Jaroslava Kramáře – parazitologa, entomologa a imunologa, profesora Přírodovědecké fakulty UK, takže Pavel byl ke studiu zoologie nadstandardně vybaven od samého začátku.

Za své nejlepší učitele zoologie na PřF UK pak Pavel pokládal Waltra Černého, Vladimíra Hanáka a Otu Olivu. Posledně jmenovaný vedl Pavlova diplomovou práci „Růst, výživa a morfologie raných stadií okouna říčního, *Perca fluviatilis* (Linnaeus, 1758) v údolních nádržích“ (165 stran). Pavel se totiž na fakultě specializoval na ichtyologii. Ornitologie, se kterou je nejčastěji spojován, u něho vyhrála až později. V ní se stal pro Pavla vzorem Karel Hudec.

Po ukončení studií Pavel přijal umístěnku do Muzea Českého lesa v Tachově, v němž pak nepřetržitě pracoval v letech 1966 až 1990. Poté se začal profesionálně věnovat ochraně přírody na Odboru životního prostředí Okresního úřadu v Tachově. Později vzhledem k plánovanému zrušení všech okresních úřadů do 31. prosince 2002 přešel Pavel v tomto roce na Správu CHKO Slavkovský les, regionální pracoviště AOPK ČR v Mariánských Lázních.



Krásná vzpomínka z roku 2010 na hledání kolih tenkozobých v Srbsku, ačkoliv jsme je nikdy nenašli.

Ke svým zaměstnáním mi Pavel řekl: „Jsem jako Neruda, vším jsem byl rád. Mám asi šťastnou povahu, takže se smírím se vším. Na všech místech jsem mohl dělat aspoň něco v ornitologii. A to něco je dáno tím, na co stačím, a ne tím, co mi šéfové dovolí. A to navíc, co mi to které místo přineslo, mě ku podivu bavilo, ať to byla péče o sbírky v muzeu, či úřadování, které je v ochraně přírody všude, tedy i na Správě CHKO nebo na okrese. Já vím, že to zní podivně, ale musím přiznat, že jsem nalezl zvrhlou rozkoš i v četbě a výkladu zákonů a nařízení“.

Matně si ale také pamatuji, že Pavel kdysi při jednom z našich dřívějších posezení radostně vykřikl: „Muzeum, to je ono, to je to pravé.“ A tak mě nepřekvapilo, že se Pavel po 20 letech v roce 2010 vrátil do Muzea Českého lesa v Tachově na poloviční úvazek, přičemž ještě několik let souběžně pracoval na poloviční úvazek také na Správě CHKO Slavkovský les. Svě tachovské muzeum oficiálně opustil až 31. prosince 2020.

O tom, že Pavel Řepa na všech svých pracovištích dělal „aspoň něco“, nejlépe svědčí počet publikací, jichž je (spolu)autorem. České přírodovědné bibliotéky (Biblioteka.cz) uvádějí 269 Pavlových publikačních výstupů z let 1965–2019. Tento výčet zcela jistě zatím není kompletní, nové publikace dosud nemusely být do databáze zařazeny, příkladem je kniha Ptáci Tachova z roku 2020. Chybět mohou i články vyšlé v médiích, která nejsou v Českých bibliotékách zpracovávána. Počet 270 publikací tedy můžeme považovat za minimální.

Kromě svého rozsáhlého díla nám Pavel Řepa po sobě zanechal také velké množství vzpomínek v našich myslích. O některé své se s Vámi podělím.

S Pavlem jsem se seznámil v roce 1991 při cestě vlakem z podzimní ornitologické konference „Dravci a sovy“, konané v Přerově. Během dlouhé jízdy do západních Čech jsem se mu zmínil o svém záměru zorganizovat v Českém lese na Domažlicku společný terénní výzkum tamních ornitologů. A pak už jsem Pavla převážně jen poslouchal – kolik by bylo vhodné v území rozmístit sčítacích bodů, kolik ornitologů bude třeba, jaké budou nevhodnější termíny sčítání vzhledem k nadmořské výšce území, zda na stejných bodech sčítat opakovaně atd. Inu, konečně jsem poznal charismatického spoluautora příručky „Metody kvantitativního výzkumu v ornitologii“.

První sčítání v rámci společné akce proběhla 26. dubna 1992 za účasti 10 ornitologů. Někteří dorazili na místo až brzy ráno, část z nás přespala v chatce ve Vranově, kterou nám velkoryse půjčila moje tehdejší kolegyně z Muzea Chodska. Po příjezdu jsme si v chatě ujasnili metodiku sčítání, rozdali plány a mapy tras. Byla už tma, když se Pavel, Otakar Hais, Karel Lang a Ivan Rucký rozhodli, že půjdou někam na pivo. To mě překvapilo, protože při naší jízdě ve vlaku, mi tehdy Pavel o této části sčítání nic neřekl, takže jsem ji ani neplánoval. Navíc ve Vranově a kupodivu ani v sousední Pivoni nebylo kde pivo koupit. Nicméně

po dlouhém brouzdání tmou a náhodném seznamování se s místními obyvateli se nad kolegy kdosi smiloval. Od té doby jsme již vždy naše základny pro sčítání lépe vybírali a společná večerní posezení plánovali.

Během těchto večerů v našem kolektivu spolupracovníků vznikala a utužovala se přátelství. Byla to přidaná hodnota našich ornitologických výzkumů, ze které mám velkou radost. Zřejmě i díky tomu počet spolupracovníků postupně přibýval. Celkem se našich bodových sčítání zúčastnilo 65 ornitologů. Pavel, coby amatérský divadelník, byl o večerech takřka vždy hlavním vypravěčem vtípů a veselých příběhů. Řadu z nich jsme za tu dlouhou dobu slyšeli několikrát. Pavel byl ale úžasný v tom, že stejný příběh dokázal nepatrně obměnit, takže výsledkem byl opět nelíčený smích posluchačů, jako by pointu nikdy neslyšeli. Nemohu zapomenout na, bohužel již také zesnulého, Karla Langa, na jeho hurónský smích a slzy v očích, opakujících se ve vlnách, které se mu vracely po desítky minut poté, co mu Pavel řekl svou nejkratší anekdotickou báseň.

Kromě přátelství se našemu kolektivu podařilo během let získat také obrovské množství dat. Části získaných pozorování již posloužily ochraně přírody v CHKO Český les a Slavkovský les, díky jiným byl podrobně popsán výskyt vzácných a ohrožených druhů ptáků v Branžovském hvozdu. Kompletní data by měla být podkladem k zamýšlenému kompendiu o ptácích západních Čech. Tím už jsme dalece překonali cíle, o nichž jsme ve vlaku uvažovali.

Náš poslední koordinovaný projekt bodového sčítání ptáků v jihozápadních Čechách skončil 7. června 2014. Pavel se bohužel ze zdravotních důvodů zúčastnil sčítání v rámci tohoto projektu naposledy 5. května 2012.

Pavel byl také dobrým iniciátorem. Často jsme spolu jezdili na ornitologické konference a zoologické semináře. Pavel chtěl, abychom připravili ornitologickou konferenci také u nás, v západních Čechách. Na to většina z nás ostatních tehdy ještě ani nepomyslela. Já jsem k tomu byl velmi skeptický a obával se, že nedokážeme připravit dostatek prezentací a přilákat ornitology z jiných regionů. Jenže Pavel byl neoblomný a přesvědčivý. A tak jsme spolu s optimističtějším Liborem Schröpferem, a za pomoci našich přátel, Západočeskou ornitologickou konferenci na Pavlův popud připravili (25.–26. 10. 2003, U Zeleného Háje).

Shodou okolností byla poslední konferencí, na které jsme spolu s Pavlem byli, právě Západočeská, již čtvrtá v pořadí (23.–25. 11. 2018, Poběžovice). Dnes už z nás nikdo nepochybuje o Pavlově správném úsudku, a ani o významu vlastní konference pro Západočeskou pobočku České společnosti ornitologické při Západočeském muzeu v Plzni.

Pavel byl jedním z těch, kteří výrazně ovlivnili můj profesní život. Kdybych tehdy nevstoupil ve vlaku do kupé, ve kterém byl on, tak bych asi pokračoval ve studiu sýce rousného a nevěnoval se především faunistice a kvantitativnímu

výzkumu. Možná bych zůstal v Muzeu Chodska na rodném Domažlicku a nepřijal nabídku místa zoologa v Západočeském muzeu v Plzni. K tomu jsem se rozhodl až po rozhovorech s Pavlem Řepou a s Karlem Peclem.

Nezbývá mně, než Pavlovi poděkovat za přátelství a vše hezké, co jsme spolu prožili. Byla to krásná jízda vlakem a ještě krásnější spolujízda životem. Moc mě mrzí a je mi smutno, že Pavel už z ní vystoupil.

Roman Vacík